

הזרעה מלאכותית לאור ההלכה

ד"ר אברהם שטינברג

א. ההזרעה המלאכותית היא פעולה יאטגרוגנית של החדרת זרע בהזרקה לרחמה של האשה. מקור הזרע יכול להיות בעלה של האשה או תורם זר לאשה.

הוראות רפואיות להזרעה מלאכותית קיימות במצבים בהם אין כל פגם בפוריותה של האשה, הן מבחינה אנטומית והן מבחינה פיסיולוגית. מאידך, קיימת הפרעה כל-שהיא בפוריותו של הבעל, כגון מיבנה אנטומי בלתי-תקין של איבר המין (לדוגמה Hypospadias). פגם בכושר הזקיפה, ובעיקר מצבים דפקטיביים של הזרע, כולל מיעוט או חוסר תאי זרע, תאים פגומים או מתים, מיעוט או חוסר נוזל הזרע וכיוצא בזה.

ההוראות הרפואיות להזרעה מלאכותית מהבעל כוללות בעיקר מצבים, שבהם קיימת הפרעה אנטומית, או מיעוט תאי-זרע של הבעל. מבחינה סטטיסטית מעטים הם המקרים הללו. מרבית המקרים להזרעה מלאכותית הם מתורם זר או מבנק זרע. אין עדיין הגדרות מוסכמות להוראות רפואיות להזרעה מתורם זר, אך מקובלות מספר הוראות: (1) עקרות מוחלטת של הבעל (Aspermia); (2) מחלה תורשתית של הבעל; (3) אי-התאמה בקבוצות הדם בין הבעל לאשה (בעיקר בקבוצת Rh).

הוראות רפואיות נוספות להזרעה מתורם זר מקובלות על חלק מהרופאים העוסקים בהזרעה מלאכותית. אלו כוללות: עקרות יחסית של הבעל, כגון מיעוט תאי-זרע; תנועתיות ירודה של תאי הזרע; או אחוז גבוה של זרעונים פגומים. מיעוט בין הרופאים מקבל כאינדיקציה להזרעה מתורם זר את גורם שיפור הגזע (Eugenesis). מדובר במקרים, בהם גם הבעל וגם האשה חופשיים ממחלות תורשתיות ומסוגלים יחדיו לגרום להריון תקין בקיום יחסים נורמליים. אך הם מעדיפים הזרעה מתורם זר, אשר הוכחו בו תכונות יוצאות דופן. מתואר מקרה של הזרעה מלאכותית, מאדם שזכה בפרס נובל, מושך חישוב אאוגני של האשה! יש לציין, שהגרמנים במלחמת העולם השנייה ביצעו הזרעות מלאכותיות מתוך שיקול ומחשבה לשימור ושיפור הגזע הגרמני לתועלת התורשה הביולוגית-לאומנית שלהם.

ב. מבחינה היסטורית — מקורות בתלמוד ובמדרש דנים במפורש באפשרות של הזרעה, שלא ע"י קיום יחסי-מין מקובלים. עובדה זו ראויה לציון ולהדגשה מיוחדת, באשר מקורות אלו הם הראשונים בהיסטוריה האנושית ולא נמצאו אפילו רמזים לאפשרות כזו בתורתם הרפואית של העמים הקדמונים, כולל חכמי יוון ורומי. (בפרק הבא ארחיב את הדיבור על מקורות אלו). מאוחר